

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Filozofická fakulta

Archeologický ústav

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Studijní obor:	Archeologie
Akademický rok:	2019/2020
Název práce:	Čechy v laténském období z archeozoologické perspektivy
Autor/ka práce:	Bc. Monika Opelková
Vedoucí práce:	Ing. Lenka Kovačiková, Ph.D.
Oponent/ka práce:	Mgr. René Kyselý, Ph.D.

1. HODNOCENÍ OBSAHOVÉ STRÁNKY PRÁCE (hodnocení vyznačte X)	1	2	3	4	Nelze hodnotit
Stanovení cíle/hypotéz/výzkumných otázek a míra jejich naplnění	x				
Použití metody, jejich adekvátnost a relevance ve vztahu k tématu	x				
Faktická, věcná a obsahová správnost	x				
Naplnění zadání bakalářské práce	x				
Interpretace výsledků		x	x		
Formulace závěrů práce		x			
Odborný přínos práce a její praktické využití	x				
Schopnost argumentace a kritického myšlení autora/ky		x			

2. HODNOCENÍ FORMÁLNÍ STRÁNKY PRÁCE (hodnocení vyznačte X)	1	2	3	4	Nelze hodnotit
Shromáždění relevantních informací (literatury a ostatních zdrojů)		x			
Provázanost a sled textu, návaznost kapitol	x				
Jazyková a stylistická úroveň práce	x				
Práce s daty, informacemi a odbornou literaturou (správnost a četnost odkazování)	x				

3. ZÁVĚREČNÉ SLOVNÍ HODNOCENÍ OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Diplomová práce Moniky Opelkové „*Čechy v laténském období z archeozoologické perspektivy*“ obsahuje celkem 96 stran, které zahrnují všechny důležité a požadované prvky – Abstrakt, Obsah, Úvod, Materiál a Metodiku, Výsledky, Diskusi, Závěr, Literaturu, tabulky a obrázky – a to o adekvátní formě, obsahu a rozsahu. Práce má dvě části: první část představuje hrubý souhrn a rešerši dosavadních poznatků a druhá výsledky vlastní práce s archeologickými nálezy (zvířecím kosterním materiálem). Domnívám se, že v obou těchto částech autorka prokázala, že se v tématu orientuje a že s literaturou, daty i materiálem pracovala poctivě a do hloubky.

Vlastní text je srozumitelný, přehledný nechybí důležitá sdělení a neobsahuje nadbytečné formulace. Překlepy nebo drobné technické chyby jsou ojedinělé.

Z technických záležitostí upozorňuji na fakt, že Grayson (1984) definuje zkratku MNI jako Minimum Number of Individuals (a nikoli Minimal Number of Individuals, jak autorka uvádí na str. 26). Tab. 6, 9 a 12 nelogicky uvádějí součet nálezů zubů jako necelá čísla (594,6; 77,5; 162,8). Užitečné by bylo u posuzovaných objektů uvést o jakou fázi LT (dle Reineckovy periodizace) jde. Histogramy v Obr. 3, 6 a 12 jsou označeny jako „Porážkové křivky“, nebylo by vhodnější nazývat to např. porážkové distribuce? V „pohlaví jedince, stanovené na základě délky zápěstní kosti (metacarpu)“ (str. 28) by spíš mělo být na základě délkošířkového indexu.

Seznam použité literatury je v jednotné formě, obsahuje aktuální a nové práce a je obsáhlý (ca 180 citací), přestože ne zcela kompletní. Autorka hojně čerpá ze souhrnných zahraničních prací, seznam ale neobsahuje např. některé archeozoologické práce L. Peškeho, který se obdobím, zvláště laténskými koňmi zabýval (Peške 1993; Peške 1994: 263, 272), souhrnnější práci pro moravské lokality (Čižmář - Čižmářová 2013), případně práci o kuru domácím v době železné (Kyselý 2010). Chyběně je v textu citován výzkum lokality Žehuň.

Detailní systematický rozbor poměrně početného osteologického materiálu, zahrnující v podstatě všechny tradiční archeozoologické analýzy a přinášející řadu nových originálních dat a výsledků, představuje poměrně velký objem práce a zvláště cenou část studie, a lze mu jen málo co vytknout. Obecně problematické mohou být převody dat a výsledků popisující osteologické soubory do interpretační (historické) roviny. Tady bych se pozastavil a upozornil na některá tvrzení a interpretace, které mohou být někdy nejpravděpodobnější nebo správné, ale jindy nejsou dostatečně podložené nebo jsou nepravděpodobné. Je např. uvedeno, že:

„Zabarvení kosti dohněda až dočerna dokládá teplenou úpravu masa.“ (str. 60, podobně str. 30 aj.).

Toto lze přijmout jen u specifických případů opálení konců kostí, neboť byla-li celá kost silněji spálena (do hněda až černa), jak asi muselo vypadat maso.

„O konzumaci psího masa na sídlišti svědčí několik řeznických zásahů.“ (str. 62). *„Potvrzena byla také konzumace koňského masa a masa původem ze psů“* (Závěr).

Jsou zářezy opravdu 100% důkaz konzumace lidmi? Je možno také uvažovat o použití koňského masa jako krmivo pro psy apod.

„Zároveň je v souboru velmi nízký podíl selat do šesti měsíců a jedinců starších tří let, což odporuje představě reprodukce a odchovu prasat přímo v lokalitě a spíše naznačuje dodávky vepřového masa odjinud.“ (str. 68); „Převážná část masité stravy obyvatel tohoto sídliště (vepřové a hovězí maso) byla pravděpodobně získávána prostřednictvím dodávek“ (Závěr).

Tato interpretace je zajímavá, vyžaduje ale další podložení. Daná věková distribuce prasat je totiž poměrně typická a běžná u prasat z velké části pravěkých sídlišť. Byla většina pravěkých sídlišť příjemci dodávek? U tura jsou v Modlešovicích zastoupeny různé věkové kategorie.

„Maso a tuk poskytovala především prasata domácí, což je doloženo největším množstvím jejich pozůstatků“ (str. 68).

Ano, počtem fragmentů prase dominuje, ale hmotnost masa v těle zvířete odpovídá v určitém poměru hmotnosti kostí. Nebylo by tedy správné zohlednit hmotnost kostí, která je v Modlešovicích u tura zhruba 2x větší než u prasete?

„Malí přežvýkavci – ovce a kozy – byli především drobnými poskytovateli masa, mléka a vlny.“ (Závěr)

Je opravdu možno toto s určitostí tvrdit? Resp., je kombinace využívání všech tří uvedených produktů průkazná?

Za zamyšlení v teoreticko-metodické rovině také stojí způsob výpočtu celkového MNI, který je v práci součtem dílčích MNI z jednotlivých objektů (=136, Tab. 3 a 4). Nemělo by správně u stejně datovaných objektů být celkové MNI stanoveno na základě celkového materiálu bez rozlišování objektů?

K dalšímu zamyšlení patří, zda je možno bezvýhradně spojovat kosti s původní funkcí objektu (srov. např. činnost psů, nám neznámé zacházení s odpadem a jiné faktory potenciálně způsobující horizontální transport materiálu). Z tohoto hlediska poměrně malé odlišnosti mezi objekty 1 a 2 – nacházející se (jak se snad správně podařilo oponentovi vyčíst z obr. 2) blízko sebe – nemusí být odrazem odlišného hospodaření.

K závěrečným otázkám oponenta patří:

- Podle čeho autorka určovala lososa od pstruha mořského (*Salmo trutta trutta*), dorůstajícího rovněž velkých rozměrů.
- Jak autorka dokázala rozpoznat známky vaření (viz str. 26).
- Lze nějakým způsobem metodicky odfiltrovat vliv poměrně vysokého věku turů pozorovaného v Modlešovicích na zjištěný vysoký podíl patologií?

Přes uvedené připomínky a možná zneklidňující dotazy, jejichž hlavním smyslem je vnést do tématu diskusi a nabádat k větší opatrnosti při formulování interpretací a závěrů, uzavírám, že se mi práce z formálního i obsahového hlediska líbila, a doporučuji ji k obhajobě.

Uvedená literatura:

Čižmář I., Čižmářová H. 2013: Laténské sídliště Hulín "Ve vysokém trní" (okr. Kroměříž). *Pravěk NŘ* 21. 179-198.

Kyselý, R. 2010: Review of the oldest evidence of domestic fowl (*Gallus gallus f. domestica*) from the Czech Republic in its European context. *Acta Zoologica Cracoviensia* 53A(1-2): 9-34.

Peške L., 1993: Animal Utilisation in the La Tene Period. In: Pavtik. J.: *Actes du 12eCongres International des SPP*. Bratislava, 213-216

Peške L., 1994: The History of Natural Scientific Methods in the Archaeological Institute and Their Present Objectives. 259-278. *Památky archeologické—supplementum* 1.

PRÁCI K OBHAJOBĚ: DOPORUČUJI

NÁVRH NA KLASIFIKACI DIPLOMOVÉ PRÁCE:

VÝBORNĚ

Datum

Podpis